

ש.ב.

פרוטוקול מס' 44/ב
מישיבת וועדה הכספית, שהתקיימה ביום ג'
כ' באייר תשי"ג (4.5.53) בשעה 8.30

נוכחים:

- חברי הוועדה -
- י. גורי - היו"ר
 - ק. לוז
 - י. בדר
 - ז. שפר
 - ח. אריאב
 - א.מ. גניחובסקי
 - א. אלישר
 - א. הרצפלד

מזמנים:

- לוי אשכול - שר האוצר
- ד"ר מנדלסון - משרד האוצר
- מר זגני - משרד האוצר
- מר ארנון - משרד האוצר
- מר עילם - משרד העבודה
- מר גפני - משרד האוצר
- מר שטנר - משרד האוצר
- מר בזק - מזכיר

סדר-היום:

- (א) שונות
- (ב) חקציב הפיתוח (אפריל-מאי)
- (ג) אישור צווי מכס, מס מותרות ומס סטוייג
- (ד) העברות דירות של האפוטרופוס
- (ה) סדרי עבודת הוועדה
- (ו) חוק הנשיא חיים וייצמן (גימלה ועזבון)

=====

בש.

1. שו"ר ח:

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורני:

ברצוני להביא לידיעת חברי הוועדה מברק שקיבלתי מהתאחדות הסוחרים, בו נאמר: "המסחר הקטעני לא פסד ברובו הצהרות פלאי בקשר עם סילווה החובה היות ולפי החוק חייבים הסוחרים להפריד בין הסלאי שנקנה עד 14.2.52 לבין הסחורות שניקנו לאחר מכן. ניסינו בכל דרכי השכנוע להניע את מנהל הפילווה לתת לנו מועד שפיק לקיים החלטת הכנסת. לדאבוננו הגדול סובר המנהל, שעל-ידי איומים וקנסות וחוסר-רצון לשתף את הצבור תצליח הפדינה לגבות את סילווה-החובה. אנו מבקשים את ועדת הכספים לדון בבקשתנו לחות את מועד הגשת ההצהרות לחודש ימים".

קיימנו כבר דיון על כך בוועדת המשנה וסיכמנו, כי החוק אינו מניח מקום לוועדה להתערב בענין זה. שמעתי שהענין עומד להתישב וניתנו 10 ימים נוספים להגשת ההצהרות.

עומדת השאלה אם עלינו לדון בתקציב שיועבר אלינו לאחר הקריאה הראשונה במליאת הוועדה או בוועדות המשנה. אני חושב, שיהיה תכליתי יותר אם נחלק את הדיון, לפי קצוות המשרדים בין שתי ועדות המשנה, כדי שמליאת הוועדה תוכל לעסוק גם בדברים אחרים.

ז. שפר:
אני מסכים לכך, אך בשתי תוספות: ראשית-אם תתעורר בוועדת המשנה נקודה שאין עליה הסכמה - יחזור הענין למליאת הוועדה; שנית - אם בסיים דיון בקבוצת משרדים מסויימת - יועבר הדבר מיד לאישור מליאת הכנסת בנפרד, מבלי לחכות לאישורנו לתקציב כולו.

ננהג לפי שישה זו.

היו"ר י. גורני:

ברצוני להוסיף, שנהיה נאלצים לכנס את ועדות המשנה לישיבות נוספות על הרגילות, כי סלכד השיפול בתקציב עומדים באופק תקציבי הפיתוח, תקציב הבטחון, דו"ח סנקר-המדינה המתחלק לשני ענינים: דו"ח מספר 3 והדו"ח על הבטחון.

ענין נוסף: ועדת החינוך והתרבות בחרה במספר חברים על-מנת שייפגשו עם ועדת משנה של ועדת הכספים לקראת הדיון בתקציב החינוך והתרבות. מכיוון שהחלטנו לדון בתקציב בשתי ועדות המשנה - אני מציע שוועדת המשנה שתטפל בתקציב משרד זה תפגש עם חברי ועדת החינוך.

ברצוני להביא לידיעת חברי הוועדה מכתב שקיבלתי משר האוצר, מתאריך 20.2.53, בו נאמר: "בזמן האחרון נתגלו מקרים אחדים שעובדים אחראיים אשר הממשלה מעונינת בשיכונם בירושלים אין ידם משגת לרכוש לעצמם דירות בלי עזרה מצד הממשלה. במקרים אלה אנו נדרשים למתן הלוואה אפוזיטקאית בסכום של 4,500 - 4,000 ל"י בערך. עד עתה ניתנו הלוואות למטרה זו בגבול של 1,000 - 2,000 ל"י. אנו מבקשים את ועדת הכספים לאשר לנו במקרים מסויימים, ששר האוצר יחליט על כל אחד מהם, לתת הלוואות בגבול של 4,000 - 4,500 ל"י, בתוך התקציב לשיכון עובדים.

בקשה זו היא בגבול של 40 אלף ל"י בערך.

א. אלישר:
לפקידים אלה היו מוודאי דירות במקום אחר, והם קיבלו ענורן, בוודאי, דמי-מפתח הגונים. האם האוצר בודק זאת לפני שהוא נותן את הכסף?

אני חצייט להטביר שאלה זו לוטדה משנה.

י. בדר:

בש.

ה ה צ ע ה נ ת ק ב ל ה

א. הרצפלד:
אני חוזר שוב לענין נזקי ההסתננות: הסוכנות
שילמה לחשבון זה 200 אלף לירות לפחות,
אך לא קיבלנו עדיין מהממשלה, במשך שנתיים, אף פרוטה! אני מקווה ששר
האוצר יסדיר ענין זה תוך ימים ספורים.

2. דיון במקדמה לתקציב הפיתוח:
=====

היו"ר י. גורי:
שר האוצר כבר פתח את הדיון בתקציב הפיתוח
בישיבה הקודמת.

א.ט. גניחובסקי:
ברצוני לשאול:

1) מה על סכומי ההלוואות לתעשייה, שאינן
מסתדרות זה כמה חודשים?

2) הצעתי שיוכנס לתקציב הפיתוח סכום שיאפשר
הקמת קרן אשראי לגמילות חסדים. האם שר האוצר חושב על כך?

3) האם שר האוצר חושב, שהסכום של חצי-
מליון ל"ה להלוואות לתעשייה הוא, סוף פסוק?

4) אני חושב שהסכום המוקצב לבניינים דתיים
הוא אפסי, והייתי מציע לתקן זאת.

ק. לוז:
מאחר שתקציב זה הוא לחדשי אפריל-מאי,
ואיני בטוח אם הוא יאשר לפני סוף מאי -
צריך, לדעתי, לאפשר בחוק לממשלה להשתמש בעזותים מתקציב זה גם לאחר
סוף מאי.

ח. אריאב:
האם הכסף שאת האישור להוצאתו מבקשים מאתנו,
כלומר 17 מליון לירות, כבר ישנו?

ב) האם תקציב הוצאה זה נבחן לאור העובדה
שיש צורך בעבודות פיתוח שיתנו גם עבודה לטובטלים? יש עבודות הנותנות
תעסוקה למספר גדול של פועלים, ויש - לפחות; ההתישבות החדשה ומפעלי
ההשקאה נותנים בוודאי עבודה לטובטלים, ואילו בנק לחקלאות - פחות.

י. ברר:
ישנם כאן סכומים המצויינים כ"הלוואה"
ויש - "השקעה" סתם. הייתי רוצה לדעת אם
יש לדון על כך, ואם ההבדל הוא בניסוח
יש הבדל מעשן ברבר, אם כן -
בלבר - יש לתקנו. אצא אצא

לעצם התקציב: אני חושב שסכום של חצי-מליון
לירות עבור התעשייה הוא בלתי-מעשי ביותר. יש צורך בפרופורציה מסויימת
בין הדברים. החשמל הו"כנס דווקא לסעיף התעשייה, אם-כי הוא משרת את החקלאות
במידה גדולה יותר במחיר זול יותר.

פיתוח הערבה: אילת ראוייה, ללא ספק, לעזרה

בש.

אך הדבר החשוב ביותר עבורה הוא כביש, וכל זמן שאין כביש לאילת - כל כסף המושקע בה אינו אלא בבוז. אני מציע למצוא סכום מסויים, אם לא לעבודה זו כולה הרי להתחלתה.

בהזדמנות זו ברצוני להביע הערכתי לעבודה שנעשתה בכביש סדום, אולם אני מאוכזב מאוד מהמצב במפעל עצמו, שאין הוא אפילו מעבד את המשלג הנמצא כבר בבריכות. אני מפנה תשומת-לב האוצר למצב זה.

המפעלים הכלכליים שנוסדו בנגב ובמקומות אחרים על-ידי הממשלה הם דברים יפים כשלעצמם, אולם מחובתנו להסתכל גם במאזניהם. אני מבקש לקבל מאזנים אלה, כדי שנוכל לבחון אותם.

הסכום לשיכון נראה לי צנוע ביותר.

הייתי מאושר לו יכולתי להצביע בעד תקציב זה, כי מצד ההוצאות הוא בנוי יפה וקונסטרוקטיבי, אך הפגם הגדול נמצא בצד ההכנסות...

שר האוצר ל.אשכול:
אני מניח, שהבירור היסודי בתקציב זה ייעשה כאשר נדון בתקציב הפיתוח השנתי.

בחודש אפריל היתה ההכנסה לתקציב הפיתוח 4 מליון לירות, ואני חושב שגם במאי תהיה ההכנסה דומה. התקציב כשלעצמו הוא פחות משאנו צריכים לחודשיים אלה.

תקציב זה מותאם, במידה שאפשר להתאים זאת, לתעסוקה. אולם אני בעד פיתוח הנותן עבודה ולא בעד עבודה הנותנת, כאלו, פיתוח, ולכן אין תקציב זה בנוי קודם-כל על העבודה. כשנדון על התקציב המלא נצייג על-יד כל סעיף את ספר ימי העבודה שהוא מטפס. בהתייחסות החדשה, למשל, ברור שאין יום-העבודה מן הזולים בתקופה הראשונה. באופן פורמלי אומרים, ששהשקעה בכל משפחה בהתייחסות צריכה להיות 10 אלפים ל"י, אולם בינתיים אין לנו משפחה שקיבלה כך, ואיני חושב שהיא גם תקבל.

במפעלי ההשקאה עולה לנו יום-עבודה, יחד עם החומר, 27 לירות. אך במידה שאנו מדרימים - אי-אפשר לעשות מאומה בלי מים.

הבנק לחקלאות הוא אמצעי לעזור לשק החקלאי הקיים בדרך בנקאית, כי הבנקים הקיימים אינם יכולים לעזור יותר בהרבה. לבנק זה יהיה, כנראה, הון של 2 מליון לירות. אך לא יהיו לו פקדונות והוא לא יתן הלוואות לשמנים קצרים.

גם הלוואות להגברת הייצור החקלאי נותנות ימי-עבודה, והיה כדאי פעם לערוך חשבון כמה פועלים שכירים עובדים כיום במשק החקלאי.

פ.לונדון:
בעסק הירדן עבדו בחודשים אלה 1300 פועלים שכירים.

שר האוצר ל.אשכול:
מפעלים חקלאיים שונים, השקעות בכנינים חקלאיים: הדבר גם נותן עבודה, וזה גם היענות לצרכים.

פיתוח הערבה: האמת היא, שלו יכולתי להתלש מציאותנו הפוליטית, הייתי אולי אוטר, שכל הפיתוח הזה אינו נותן לנו כל פרי בתקופה הקרובה, אך ברור שיש לדבר חשיבות אחרת. בתקציב הפיתוח השנתי נכניס סכום של קרוב למליון לירות לסלילת הדרך החדשה לאילת, שתאפשר סלילת 40 - 50 ק"מ נוספים. היום מגיע הכביש החדש עד 100 ק"מ מאילת. בכביש

בש.

זה יועסקו גם מ"בני-דודינו", בגלל הנצורת הגדולה במקום.

אפשר לבקש מאדם המתאים סקירה בענין המפעלים החדשים שלנו, אך כמובן מוקדם עוד לראות בהם פרי ורווחים גדולים.

לענין קופות גמילות החסדים: אם יהיה לנו כסף, ואם ניווכח שהענין נותן יותר עבודה למישהו - כדאי יהיה לעשות זאת.

לענין התעשייה: עד היום איני יודע עדיין את התכניות בשטח זה, ואני כבר שבועות מבקש תכניות מפורטות על הסכומים הדרושים וקוצאות ההשקעות. גישתנו צריכה להיות: תמיכה במפעלים הנוצרים תעסוקה חדשה, או במפעלים שצריכים לגמור את בנינם. ישנו כאן קושי נוסף: אם זוהי תעשייה לתצרוכת עצמית - מנין ניקח את חומר הגלם?

אגב, דומני שמגזימים במספר מחוטרי העבודה שנפלטו מהתעשייה. פעם דיברו על 10 אלפים, אחר-כך על 5 אלפים ועכשיו קיבלתי מספר כמעט מוסמך - פחות מ-3 אלפים.

מר עילם:

מספר זה הוא של בעלי המקצוע בלבד, ואת הפועלים האחרים שנפלטו מהתעשייה אני מעריך

במספר דומה.

שר האוצר ל.אשכול:

לא אתנגד אם אפשר יהיה לקחת מסעיף אחד 200 אלף לירות ולהוסיפן לתעשייה.

א.אלישר:

מצב התעשייה בירושלים הוא בכל רע. ישנם מפעלים עם ציוד מצויין היכולים להעסיק מספר גדול של פועלים, אך אין הם פועלים, לא-רק בגלל חוסר חומרי-גלם.

מתוך תקציב של 17 מליון לירות תקבל התעשייה רק 500 אלף לירות, ובזאת כלולים 150 אלף למפעל אנטי-ניוטי - מפעל שאין הממשלה צריכה להסתכן בו, כי יכולים להמצא אזרחים שיסכימו לעסוק בדבר.

אנו עושים מעט מאוד בענין החינוך במקצועי, ובעיקר בירושלים. 5 בנינים של בתי-ספר גדולים ויפיים תפוסים על-ידי משרדי הממשלה, ובראש וראשונה - על-ידי משרד החינוך.

לשאלת המים בירושלים: שוכחים, שצנורות המים בירושלים מונחים למעלה מ-20 שנה ואין לנו אפשרות לחדשם. יש לאפשר שיפור מצב אספקת המים בתוך העיר, על-ידי החלפת צנורות ומונים. בתקציב זה נמצא סכום של 100 אלף לירות לקו המקביל, אך עיריית ירושלים אילו לא קיבלה על כך מכתב רשמי. כן איני רואה כאן סכום מתאים לבנין בריכת המים לשעת-חירום שהוחלט להקימה בירושלים.

שר האוצר ל.אשכול:

פעולות הקו המקביל והבריכה הן המשך פעולות שקויימו עליהן בירורים עם העירייה. לא הייתי רוצה להכנס לענין היחסים הכספיים הבלתי-תקנים בין העירייה והמפעלים, אולם ירושלים מקבלת יותר מכולם, מבחינת התקציבים. ביחס לסידורים הפנימיים בתוך העיר, כגון צנורות ומונים - יהיה צורך להחליט על כך, אבל אני משמש רק נושא-מכתבים בין משרד הפנים והרשויות המקומיות.

הי"ר י.גורי:

בזמן הקרוב עומדים להעלות 50 נקודות נוספות, ובגלל ההכנות לדבר יש בתקציב זה פרופורציה אך אין דבר זה קובע את מקומה של התעשייה בתקציב הפיתוח השנתי.

בש.

א.אלישר:

אני מציע, שתקציב התעשייה יגדל מ-500 אלף ל"י לפליון ל"י, מתוך זה 200 אלף

ל"י לירושלים.

אני מבקש משרד האוצר להוסיף 250 אלף ל"י

2

למעוף, בנייני בתי ספר ופוסדות.

הינ"ר י.גורי:

הכנסת אישרה תקציב של 5 מליון ל"י, מהם 2 מליון עד אפריל, מליון אחד בחודשי יולי-אפריל ו-2 המליון הנופפים לאוגוסט-ספט. כאן הוכנס איפוא למעלה מהפרופורציה.

א.אלישר:

ביחס לשאלת המים אני מציע להכניס לפחות 120 אלף לירות להקמת בריכת המים במסילא.

ח.אריאב:

אני מציע להוציא סעיפים אחרים כגון דואר או פיתוח הקישון ולהכניס למקדמה סעיפים

הנותנים יותר תעמוקה.

א.הרצפלד:

יש צורך לפחות ב-42 ק"מ כבישי גישה להתיישבות החדשה, ופאחר שכל ק"מ עולה לפחות 20 - 30 אלף לירות - הרי הסכום של 100 אלף לירות המוצע הוא אפסי. מאחר שהזמן לעבודה הוא עתה - אני מציע להגדיל סכום זה לפחות ל-250 אלף לירות.

שר האוצר ל.אשכול:

אני מסכים לראות את התעשייה לחשמל כסעיף אחד, כדי שאם יהיה צורך אפשר יהיה להגדיל בתעשייה ולהקטין בחשמל. איני יכול לקבל את הצעת חבר הכנסת אריאב לשנות את מבנה התקציב, כי דווקא עכשיו שלם סכומים גדולים כפיצויים על הפקעת הקרקע בקישון, לאחר פסק-הדין בניידון.

החלוקה בין כבישים רגילים לכבישי גישה נעשתה על-ידי משרד העבודה, היודע היכן הוא הלחץ והיכן מחוסרי העבודה. אני פוֹכֵן גם לראות שני סעיפים אלה כסעיף אחד, ונשתמש בסכומים צי הצורך.

ה צ ב ע ה

תקציב הפיתוח (אפריל-מאי) 1953/54 - נ ת ק ב ל

3. אישור צורי מכס ובלו:

=====

הינ"ר י.גורי:

לאחר צאת ד"ר ברגמן לחו"ל, כנראה לתקופה מסוימת, בתבקש ד"ר מנדלסון לקבל על עצמו, נוסף לתפקידים שהוא ממלא במשרד האוצר, גם את התפקידים שסיפל בהם ד"ר ברגמן, והוא נענה לבקשת שר האוצר. אני מקווה שנמשך בעצבנה המשותפת הטובה אשר היתה לנו עד כה.

מובא לנו לאישור צוו תעריף המכס והפטור

מס. 14. בתיקי החברים מצורפים דברי הסבר לצוו זה.

בש.

בצו זה מועברים הסכומים ששולטו לקרן
ההשוואה למכס.

מר גפני:

המכס על חבילות שי עם מזון מעורב הוא 250 פרוטה לק"ג, אך אם מזון זה בא באופן נפרד - חל עליו תעריף מפורט אחר, שהיה נמוך בהרבה. לכן העלינו את המס לגובה המס על המזון המעורב של חבילות השי.

א.פ.גניחובסקי:

שמעתי שהוקמה ועדה מייצגת לעניני המכס. הייתי רוצה לדעת מהו הרכב הוועדה, מי מינה אותה וכן לקבל פרושוקולים משיבותיה.

אני מבקש לקבל את תקנות המכס, הקיימות עוד מתקופת המנדט, בעברית. כדאי יהיה שוועדת הכספים תתחיל לפעול למען קביעת תקנות מכס חדשות.

אני חולק למשל על כך, שאדם המקבל חבילת בגדים משומשים - חייב לשלם מכס לפי מחירי בתי המסחר המפוארים ביותר באמריקה, שבקטלוגים שלהם מעצינים הפקידים. הוא הדין בחבילות סעד, שמשלמים עבורם סכומים פנטסטיים.

אני רואה בצו זה הכפלת דמי המכס על נייר הדפסה לספרים, וזאת בתקופה בה מוצפת הארץ בספרים מחו"ל, זולים ואינם חייבים במכס. התשלום לקרן ההשוואה היה אמנם גדול יותר, אך תשלום זה יש לבטל לגמרי, כי קרן זו היא בלתי-חוקית. יש להשאיר את תעריף המכס הקודם, כל עוד עובדת ועדת החקירה שנתמנתה לחקירת בעית הספר העברי.

ועדת הכספים החליטה כבר פעם, שאין לקחת שעורי מכס אלה על מכונות גילוח חשמליות, אך בכל זאת מטשיכים לקחת.

האם בשעורי המכס יש רק שיקולים פיסקליים ואין שיקולים של הגנת התעשייה המקומית? סיפר לי בעל בית-חרושת לקרמיקה, שהושקע בו הון מחו"ל, שהמפעל עומד להסגר בגלל הייבוא הגדול של מוצרים אלה.

הי"ר י. גורי:

אני דוחה את הטענה שקרן ההשוואה היא קרן בלתי חוקית. קרן זו לא היתה שונה אישור בכנסת או בוועדת הכספים, ונושא זה נידון פעמים רבות בכנסת ובוועדה. אך שלא להיות מרוצים מקרן זו, אך אין להגיד שהיא בלתי חוקית.

אחרי כן רשמה רש.

(לפני כן רשם בש)
ר.ש.

י. בדר:

ישנם תשלומים חוקיים לקרן ההשוואה וישנם תשלומים בלתי חוקיים; אם תשלומים אלה הוטלו כדי להבטיח למצרך מסויים מחיר אחיד, ולמנוע רווח לאחד והפסד לשני - הרי הם תשלומים לקרן ההשוואה לפי החוק; אבל אם התשלומים מוטלים כמו במקרה זה, אין הם חוקיים. זהו מס כמו כל המסים, ומסים מטילה הכנסת ולא משרד המסחר והתעשייה. עובדה היא שתשלומים אלה לא עמדו אף פעם במבחן בפני בית-המשפט. גם אם סוחרים לא שילמו את המגיע מהם, לא העיזו פקידי משרד המסחר והתעשייה לחבוע אותם למשפט.

אני מציע לא לאשר את הצו ולהביא לכנסת הצעה המגנה את שיטת קרן ההשוואה המשתקפת בטבלות אלה, כשיטה המנוגדת לחוק.

ח. אריאב:

כפי שאני מבין את הצו, הרי יוצא שאין כאן העברה מסעית למעיקף בלבד, אלא ישנה הגדלה והגדלה ניכרת. אינני יכול להשלים עם ההגדלה הזאת. המיליונים האלה יישאבו מבייסים מסויימים והצרכנים יהיו חייבים לשלם. אנו עומדים היום בפני מעגל של מסים והתיקרויות ונשאלת השאלה: כמה זמן אפשר לסבול זאת?

היות ודעתי הברורה היא, שיש לקמץ בתקציב ההוצאות הרבה יותר מ-6 מיליון ל"י, אינני מוכן להעמיס על הצרכן תשלום של סכומים כה גדולים נוספים.

אינני מבין מדוע לא הפכתם את כל קרן ההשוואה למכס, אלא רק חלק מזה.

א. אלישר:

בהזדמנות זו עלי לציין, כי משרד המכס הפך להיות זרוע מבצעת של האוצר, וחו לא. אין הוא מתחשב בצרכיה הכלכליים של הארץ, אלא רק בצרכיו של האוצר, ובכך מזניח את חובתו העיקרית. אני דורש דיון יסודי בקשר עם המכס ומשרד המכס.

אני מסופק אם יש להמשיך בוועדה מייעצת בלבד הקיימת עתה, בה יושבים בעיקר נציגי האוצר, או להקים וועדה שתהיה המחליטה בעניינים אלה, והחלטותיה יעברו לוועדת הכספים ולכנסת. חושבני שטוב נעשה אם נשנה זאת.

על כל פנים, היום אינני מוכן להצביע בעד הצווים.

ק. לוז:

אני חושב שדברי מר אריאב בטעות יסודם וברצוני להסבירם. הייתה הודעה מפורשת של שר האוצר, כי זוהי העברה של חלק מקרן ההשוואה למכס. אלה הם 6 המיליונים אשר להגדלה - היא תחול רק על מספר מצרכי מזון כגון: פירות טריים, אגוזים, חבלינים, צימוקים וכד'. על היתר אין הגדלה.

לד"ר בדר עלי לומר, כי חכנית זו אושרה בכנסת ועכשיו מבצעים אותה, ואין כלל לדון על אי חוקיות במקרה זה.

ד"ר מנדלסון:

מר לוז הסביר את החשובה לשאלתו של מר אריאב, וזוהי החשובה הנכונה. לא אצטר על השאלה החוקית; היה רצוני להזמין לוועדה את היועץ המשפטי, כדי שיסביר אם דבר זה הוא חוקי ואם לאו. אני אומר שהוא חוקי, כי אחרת לא היו אנשי המסחר והתעשייה ולא הצרכנים סובלים זאת. יכול להיות וכוח על פרט זה או אחר, אבל לא על חוקיותה של הפעולה.

אשר לצווים, אנו חושבים שכל האינטרסנטים וגם הצרכנים צריכים לברך על הפעולה, שבמקום הערבוביה ששררה קודם לכן, יהיה קנה מידה מסויים וברור. שר האוצר טען שהייתי צריך לעשות את ההעברה על הכל, אבל אני מודה - לא היה לי אומץ לב לכך. אין כאן עומד חדש על הקהל, אלא השגת כסף שלא יכולנו להשיגו בדרכים אחרות.

אשר לדברי הבקורת של מר אלישר, אני מבקש את יו"ר הוועדה להקדיש פעם דיון לנושא זה, כי ההאשמות הן האשמות שוא. הטענות אינן מוצדקות. אם גרמתי עוול לאוצר, הרי היה זה, שבהנהלת עניני המכס לא התחשבתי באינטרסים הפיסקליים אלא באינטרס הכלכלי של המדינה.

אשר לחומר שנדרש ע"י מר גניחובסקי - אני אציא אותו לחברי הוועדה.

בין לדברי מר אלישר על הוועדה המייעצת עלי לומר, כי חבריה נמנים: נציג התאחדות בעלי-תעשיה, נציג לשכת המסחר ונציג חברת החשמל. אמנם ישנו גם מספר פקידים בין חבריה, אבל ישנו חלק חשוב לנציגות הצבור, לגורמים הכלכליים של הארץ.

אשר להעלאות המעשיות, ברצוני להביא לדוגמה תפוחי-עץ. על קילו תפוחי-עץ שילמו שתי פרוטות, על בצל פרוטה אחת ועל ארגזים גם כן פרוטה מעטות. השאירו זאת במשך שנים ואנו לא רצינו לגעת בזאת, אבל זו היתה בעצם פרמייה והתיקון אינו מוגזם; הוא היה הכרחי לדעתי.

מר גפני: ברצוני להביא לידיעת חברי הוועדה כי פקודה המכס עוברת עכשיו עיבוד במשרד המשפטים כדי להפכה לעברית, והיא נמצאת כבר כמעט בשלב סופי. עבודה זו היא מאד קשה ומסובכת. אולם אני מרשה לעצמי לומר, כי גם הפקודה כפי שהיא אינה רעה כל כך. כמובן שתלוי איך עובדים לפיה ואילו פירושים נותנים לה, אבל המסגרת עצמה נותנת אפשרויות עבודה נרחבות. עפ"י אותו חוק נתנו פטור לתעשייה ולכל הרכוש שעולה יכול להביא אותו; כל מצרכי התקלאות פטורים; ציוד וחמרי גלם לתעשייה פטורים, ועוד.

אשר לדברי דטום, הרי אי אפשר להבדיל בין ניר המיועד לספרים לבין ניר המיועד לצרכים אחרים, ולא יתכן להקשות כל כך על העבודה בנמל. לניר העתונים ישנה חכונה מיוחדת, אולם לא כן לניר המיועד לספרים.

אשר למכונות גילוח, לא ידעתי שוועדה חכמים החל על פטור מצרך זה. אולם אם היא החליט על זאת - תושבני שאין לנו התנגדות.

היו"ר י. גורי: בשעה הדיון בתקציב ההכנסות, הוצה בפנינו ר"ב מנדלסון והתווה את מדיניות המכס והאוצר המשתקפת בתקציב זה, לא בפרטי פרטים אלא בקווים רחבים יותר. וועדת הכספים אישרה את הקווים האלה וגם הכנסת אישרה אותם ע"י אישור התקציב. אינני יכול לבוא בטענה לחברי הכנסת שהצביעו נגד התקציב, אבל חברי הכנסת שהצביעו בעדו וממכו את ידם על מדיניות המכס של האוצר בקווים רחבים, צריכים לראות את הצווים האלה כפונקציה של אותה מדיניות תקציבית, ולא יור ביחוד שאין כאן משום העלאה לעומת השיעורים שהיו מוטלים בעבר. קרן ההשוואה והצווים האלה הם עכשיו כלים שלובים. אין בזה שום חידוש, ואני מציע לוועדה לאשר את הצווים.

י. בדר: האם האוצר יכול להבטיח, שבנוגע למצרכים אלה לא תהיה שום העלאה מכס נוספת במשך השנה?

ד"ר מנדלסון: האוצר אינו יכול לתת שום הבטחה כזו. המכס ממשיך עד עתה לקחת בתור קנה מידה לירה - דולר, ועליכם לדעת זאת. אם ישנו את השער הרשמי, האוצר הוא שותף אוטומטי.

אשר לדברי מר אריאב, עלי לומר כי האומדן הסא 23 מיליון ל"י. בחדשים שלפני הצווים האלה הגענו לסכומים של 1,5 - 1,6 מיליון ל"י ובאפריל הגיע הסכום ל-1,9 מיליון ל"י. אם לא יקרה משווא מיוחדת, אינני רואה צורך בצווים נוספים. אולם אני חייב להטיל הגבלה אחת: בכוונה לא נגענו עד עתה בחמרים תעשייתיים; גם בקשר לחימיקלים ישנה עכשיו דרישה למכס מגן. על כל פנים, עלינו לחכות כמה חדשים, עד שנוכל

ר.ש.

ח. אריאב:

לפני שאחם מוציאים צו, אולי הייתם יכולים להודיע
לוועדה, שלאור המצב הקיים, יש הכרח להגדיל את
המכס?

ד"ר מנדלסון:

אם הכוונה היא פיסקליה - נוכל בהחלט לעשות זאת;
אבל אחרת, יהיה זה קשה במקצת.

היו"ר י. גורי:

על שאר השאלות שנשאלו נקבל תשובות בעת הדיון
בתקציב ההוצאות על משרד המכס.

אני מציע לוועדה הכספיים לאשר את הצווים הנ"ל.

לאחר הצבעה אושר צו תעריף המכס והפטור (מס. 14, 15)
חשי"ג 1953.

=====

חבר הכנסה בדר שומר לעצמו זכות הסתייגות.

צו תעריף המכס והפטור (מס' 16)

=====

מר גפני:

כל הסעיפים בצו זה מדברים על פטור, ואינם דורשים
אישור, פרט לסעיף אחד, המטיל מכס על גומי
לסוליות וקרפ. היחה דרישה להשוות זאת עם העור, ועשינו זאת.

לאחר הצבעה אושר חו תעריף המכס והפטור (מס. 16)
חשי"ג 1953, ללא הסתייגות

=====

חוק מס מסוייג ומס מותרות חשי"ג 1952 (צו לפטור מס מסוייג ומס מותרות)

=====

היו"ר י. גורי: (קורא את הצווים)

לאחר הצבעה - אושרו הצווים הנ"ל, ללא הסתייגות

=====

ד) העברות דירות ע"י האפוטרופוס

=====

היו"ר י. גורי:

מר שטנר הוזמן לוועדה כדי לענות לשאלה בדבר
דמי מפתח שגובה האפוטרופוס.

מר שטנר:

בחוזה בין האפוטרופוס ודייריו יש סעיף האומר
עליהם מסירה דירותיהם ללא הסכמת האפוטרופוס. עבוי
הסכמה זו אנו דורשים עתה "דמי היתר".

הסיבות לכך: ראשית - זה שנה וחצי שנעשה נסיון

להשתלט על העברת דירות מיד ליד ע"י הקמה ועדות צבוריות בראשות הממונה
על המחוז ובהשתתפות העיריות ומשרדי ממשלה שונים. נסיון זה לא הצליח ואלפי
דירות עברו מיד ליד. העונש שהטיל האפוטרופוס היה, שהוא סירב לקבל מהם
שכר דירה. התוצאה הנוספת היתה, שתיקים רבים הצטברו בבית המשפט מבלי
אפשרות להידור.

ר.ש.

שנית - הסיבה המכרעת הייתה, שהיועץ המשפטי חושב שהאפוטרופוס רשאי מבחינה חוקית לקחת דמי היתר אלה.

שלישית - פצבו הקיים של האפוטרופוס ביחס לבנינים הוא מתוח מאד. הוא נדרש להשקיע כספים בסכומים גדולים, מבלי להתחשב אם הדירה מכניסה או לא, לחיקון בהים. הרשויות המקומיות, משרד הבריאות ומשרד הבטחון דורשים מאתנו - ובצדק - שאנו עוד נגדיל את השתתפותנו בכל החיקונים. בהרצאתי לפני וועדה הכספיים תארתי את המצב בכללו ולא העלמתי דעתי, שבלי שינוי של שכר הדירה אי אפשר יהיה בכלל להחזיק את הבתים האלה במצב תקין ולשלם את המסים מחוץ שכר הדירה הנוכחי. שכר הדירה לא הועלה עד כה, מחירי החיקונים הולכים ועולים, עולים גם מסי הרשויות המקומיות, והאפוטרופוס משתדל לשלם את המסים האלה לגבי כל הבנינים.

האפוטרופוס עד עכשיו לא לקח דמי היתר. אם יקח, ישווה מצבו למצב של כל בעל בית במדינה, ואז ישתפר מצבו. באמצעים אלה הכוונה היא לשלם בעד כל החיקונים הדרושים והמסים ותו לא. אולי יעניין את הוועדה לדעת, כי הוצאנו הוראות נוהל מפורטות מאד לכל המשרדים וקשרנו את גודל הסכומים באיזורים השונים ובגודל הדירה. לגבי הסוגים הנמוכים ביותר לא יהיה כלל תשלום ולגבי הסוגים הטובים יותר - 450 ל"י לתר. ההנחה היא, שבשים לב לכל המחזור זה צריך להכניס בשנת הכספים הקרובה 1-1,5 מיליון ל"י, וזה יעלה את סכום ההכנסות הכללי מ-3 3/4 מיליון ל"י ל-5,5 מיליון ל"י.

י. בדר:

אני מבקש שיערך דיון על נושא זה בוועדה. אינני דורש זאת דוקא עתה, אבל אני רואה צורך

בדיון חשוב זה.

אני מבקש שנקבל את חוות דעתו של היועץ המשפטי.

היו"ר י. גורי:

מר שטנר הסביר לנו את העניין באופן הגיוני; זהו הסבר המתקבל על הדעת, אבל לא הייתי אומר שזהו ענ המתקבל על הלב. אני משער לעצמי שבדיון הקרוב על תיקון שכר דירה יתפוס גם נושא זה מקום נכבד. מן ההסבר שקבלנו שמענו שקשה לעמוד בהתחייבויות מבלי להשתמש גם בדמי ההיתר. אנו נצטרך עוד לדון על העניין, גם במסגרת וועדת הכספים וגם בכנסת. אני אבקש להעביר לחברים את חוות דעתו של היועץ המשפטי.

ה) סדר עבודה הוועדה
=====

היו"ר י. גורי:

קראתי בפני הוועדה את מכתבו של שר האוצר, בו מדו על שלושה דברים: פקודה מס בלו על צמיגים, ביטול החקרה של 50% על מס נסיעות ושינוי אגרות הרשון למכוניות נוסעים. שני החוקים הראשונים הננחו על שולחן הכנסת. שר האוצר מבקש מאתנו לדון בהם עוד בשבוע זה, אולם לא נוכל לעשות זאת כל זמן שהכנסת לא דנה בהם. אשר לחלק השלישי, הרי כל זמן שלא נקבל הצעה משר החברות, לא נוכל לדון ב

אשר לדיון המשותף על החקציב עם וועדת החנוך, הרי אפשר להזמין את נציגי הוועדה הנ"ל לישיבה וועדה משנה של וועדת הכספים או לבחור בוועדה יותר מצומצמת שתדון בעניין זה עם כמה מנציגי וועדת החינוך.

ח. אריאב:

אני מציע כי ביום שנזמין לישיבת הוועדה את ב"כ המשרד, נזמין גם את באי-כוח אותה וועדה.

י. בדר:

אני מסכים לישיבה משותפת עם נציגי וועדת החינוך אבל אינני יכול לקבל זאת כנוהג.

הי"ר י. גורי:
חוך החדשיים הקרובים יש בדעתי לארגן סיורים
של הוועדה למפעלי "מקורות", משק החתבורה, חיפה
עם איזור התעשיה, ייבוש החולה. אתקשר עם הגופים המתאימים לשם כך.

(ו) חוק הנשיא חיים וייצמן (גימלה ועזרון) חשי"ג 1952
=====

הי"ר י. גורי:
לאחר שקיימנו דיון בחוק זה בוועדה הכספיים ולאחר
שהעברתי לממשלה את דעתנו קבלתי תשובה, כי
היא הואה חוק זה כחוק מיוחד במינו ואינה מסכימה לשום שנויים, לא
בשם ולא בתוכן. היא מבקשת גם את הוועדה לא לשנות דבר.

י. בדר:
אני מבקש לתת לי שהות להביא את הענין לישיבת
סיעתי.

בהזדמנות זו אני מציע לוועדה לבדוק מחדש את
ענין משכורת נשיא המדינה ושרי המדינה.

הי"ר י. גורי:
נדון על כך ביום א' הבא.

קבלתי תזכיר מהשפטים המעוררים מחדש את
שאלת משכורתם. אני אברר עם מר לוז, שהיה מרכז וועדת המשנה לענין זה,
אם נביא את הענין לדיון וועדת הכספיים או אחת מוועדות המשנה.

הישיבה סגורה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.50.